

ĐA DẠNG HÓA CÁC HÌNH THỨC THAM GIA CỦA NGƯỜI DÂN VÀO QUÁ TRÌNH THỰC THI CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT Ở VIỆT NAM*

★ TS BÙI VIỆT HƯƠNG

*Viện Chính trị học,
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*

● **Tóm tắt:** Trong hệ thống các giải pháp mở rộng các hình thức tham gia của người dân vào đời sống chính trị - xã hội thì các giải pháp mở rộng sự tham gia của người dân vào hoạch định và thực thi chính sách, xây dựng và thực thi pháp luật là các giải pháp có ý nghĩa quan trọng, mang tính quyết định trong điều kiện xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân, vì dân, xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa ở nước ta hiện nay. Điều này càng quan trọng ở cấp cơ sở, nơi hầu hết dân cư tập trung sinh sống, nơi khởi nguồn cho các vấn đề chính sách, pháp luật và cũng là nơi được tổ chức thực thi chính sách, pháp luật.

● **Từ khóa:** các hình thức tham gia của người dân, thực thi chính sách, pháp luật.

Theo cơ chế tổ chức và vận hành hệ thống chính trị nói chung, bộ máy nhà nước ở nước ta nói riêng thì nhân dân là gốc, là chủ thể gốc của quyền lực, là người tham gia xây dựng chính sách pháp luật và lại là người thực hiện, chấp hành chính sách pháp luật. Đây là hai mặt của một quá trình

thống nhất có quan hệ chặt chẽ, mật thiết với nhau. Cả hai mặt của quá trình nói trên được thực hiện trên cơ sở các điều kiện, yếu tố vừa mang tính khách quan, vừa mang tính chủ quan và có sự lãnh đạo, chỉ đạo tập trung thống nhất. Mọi sự áp đặt chủ quan bằng việc ban hành và thực thi chính sách pháp luật

* Bài viết là kết quả nghiên cứu của đề tài khoa học cấp bộ năm 2019: "Đa dạng hóa các hình thức tham gia chính trị của người dân ở Việt Nam hiện nay", mã số B.19-14 do TS Bùi Việt Hương làm Chủ nhiệm.

không có sự tham gia ý kiến của người dân, không dựa trên nền tảng nhân dân chắc chắn sẽ không mang lại kết quả, hiệu quả. Đó còn là sự vi phạm dân chủ, hạn chế việc phát huy quyền làm chủ của nhân dân. Về thực chất, nó làm suy yếu bộ máy nhà nước, với tư cách là công cụ quản lý xã hội do nhân dân làm chủ, nhân dân là người trực tiếp xây dựng và củng cố Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân và vì dân.

Chính vì vậy, trong điều kiện đất nước đổi mới, mở rộng dân chủ XHCN, đẩy mạnh CNH, HDH, hội nhập quốc tế tham gia vào quá trình toàn cầu hóa như hiện nay thì việc xây dựng và thực thi chính sách pháp luật có hiệu quả, góp phần xây dựng và củng cố chính quyền phải có sự tham gia đồng đẳng của các tầng lớp nhân dân trong xã hội. Nói cách khác, phải đa dạng hoá các hình thức nhằm thu hút nhiều nhất các lực lượng quần chúng nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật.

1. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động các tầng lớp nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật

Xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật với việc thu hút sự tham gia đồng đẳng của quần chúng nhân dân đến đâu phụ thuộc vào nhiều yếu tố, điều kiện, trước hết là ý thức và trình độ nhận thức về pháp luật, trình độ học vấn và văn hoá nói chung. Chính vì vậy, công tác tuyên truyền, vận động để nâng cao ý thức, nhận thức về vấn đề nói trên trong cán bộ, đảng viên và các đối tượng quần chúng nhân dân phải được đặt lên hàng đầu. Đây là trách nhiệm của mọi cấp ủy đảng, của Quốc hội, của Chính phủ, của bộ máy chính quyền các cấp, vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể nhân dân và trách nhiệm của cả hệ thống chính trị nói chung. Với tư cách là chủ thể của quá trình tham

gia xây dựng và thực thi chính sách pháp luật, mỗi người dân cũng đều có trách nhiệm, nghĩa vụ tham gia thực hiện tốt các yêu cầu, nhiệm vụ của việc xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật đặt ra.

- Đối với Quốc hội và Chính phủ là cơ quan lập pháp, ban hành để thực thi các văn bản pháp luật thì công tác tuyên truyền, vận động cũng như định hướng tuyên truyền, vận động nâng cao ý thức, nhận thức cho cán bộ, đảng viên và đông đảo quần chúng nhân dân về xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật có ý nghĩa quan trọng đặc biệt. Đây không chỉ là trách nhiệm của toàn thể đội ngũ cán bộ, đảng viên chuyên trách đang công tác trong các cơ quan, đơn vị thuộc Quốc hội và Chính phủ (bao gồm cả các bộ, ngành) mà còn là trách nhiệm của các đại biểu Quốc hội.

Việc tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách pháp luật phải được thể hiện ngay trong quá trình việc Quốc hội và Chính phủ xây dựng các văn bản quy phạm pháp luật. Ngoài việc rà soát để đổi mới các hình thức tổ chức nhân dân tham gia xây dựng pháp luật như từ trước đến nay vẫn làm, cần mạnh dạn tìm thêm các hình thức mới của nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật, ví như có các tổ làm công tác dự thảo luật phân công nhau trực tiếp tổ chức xin ý kiến đóng góp trực tiếp của nhân dân tại một số địa phương cơ sở hoặc gửi xin ý kiến rộng rãi nhân dân thông qua các phương tiện thông tin đại chúng.

Cán quản triệt để mỗi đại biểu Quốc hội nâng cao hơn nữa trách nhiệm của mình đối với việc tuyên truyền, vận động quần chúng nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật. Mỗi đại biểu trước và sau mỗi kỳ họp về công tác, sinh hoạt, cư trú ở địa phương phải gắn gũi, sâu sát

nhân dân để trực tiếp tuyên truyền, vận động nhân dân và trực tiếp lắng nghe, tiếp nhận rộng rãi, khách quan ý kiến góp ý của nhân dân đối với công tác xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật.

- Đối với các cấp ủy đảng và chính quyền các cấp, phải xem việc tổ chức cho quần chúng nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật là một trong những nhiệm vụ chính trị quan trọng trong chương trình công tác, hoạt động của mình. Phải gắn chặt chẽ nhiệm vụ xây dựng, củng cố bộ máy chính quyền với nhiệm vụ vận động các tầng lớp nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật.

Công tác vận động cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật phải được đưa thành nghị quyết, một trong những nhiệm vụ lãnh đạo của Đảng đối với chính quyền và cán bộ, đảng viên phải thực hành gương mẫu trong công tác tuyên truyền, vận động quần chúng nhân dân cũng như gương mẫu thực thi, chấp hành pháp luật. Mỗi địa phương cơ sở, trên cơ sở yêu cầu chung, căn cứ điều kiện, đặc điểm cụ thể của địa phương, cần đa dạng hóa các hình thức tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật, như: tổ chức thông qua các cuộc họp dân, gửi phiếu lấy ý kiến góp ý của nhân dân, tổ chức các đoàn công tác trực tiếp xuống từng khu dân cư để nghe ý kiến người dân, thực hiện xây dựng các hòm thư góp ý ở khu dân cư, lấy ý kiến qua đội ngũ cán bộ cốt cán, người có uy tín từ cơ sở v.v..

- Cần phát huy lợi thế tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể nhân dân - với tư cách là hình thức tập hợp đông đảo và rộng rãi nhất các đối tượng quần

chúng nhân dân trong xã hội. Trên cơ sở những yêu cầu chung, căn cứ vào đặc điểm, chức năng, nhiệm vụ, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và từng đoàn thể nhân dân đều có thể gắn việc tuyên truyền, vận động xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật trong các thành viên, đoàn viên, hội viên của mình.

Công tác tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật phải có sự phối kết hợp và thống nhất trong một chương trình, kế hoạch chung, có lãnh đạo, chỉ đạo, có tổ chức kiểm tra thực hiện, có sơ kết, tổng kết đánh giá mới mong mang lại kết quả, hiệu quả thiết thực. Cần phát huy lợi thế tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật ngay trong nội bộ quần chúng nhân dân, đặc biệt phát huy vai trò "nhóm nhỏ" tùy theo các đặc điểm, điều kiện cư trú, nghề nghiệp, tuổi tác, giới tính... Để thực hiện được tốt, có hiệu quả thiết thực việc tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng pháp luật vẫn cần có sự định hướng, hướng dẫn và có tổ chức thu thập thông tin một cách khách quan, khoa học.

Điều quan trọng là, mỗi cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân phải phát huy, khơi gợi được tinh thần yêu nước, ý thức và tinh thần làm chủ của quần chúng nhân dân. Việc tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật phải trở thành công việc thường xuyên, hằng ngày của mỗi khu dân cư, mỗi thôn, làng, xóm, ấp, tổ dân phố, mỗi nhà... Chỉ khi quần chúng nhân dân có ý thức rõ, chủ động coi đó không chỉ là trách nhiệm, nghĩa vụ mà còn là công việc thường ngày ai cũng phải tham gia đóng góp công sức thì khi đó mới nói đến xây dựng một nhà nước thực sự trong sạch, vững mạnh, có hệ thống pháp luật nghiêm minh.

2. Tổng kết đánh giá thực tiễn, tạo lập cơ chế để vận động đông đảo các tầng lớp nhân dân tích cực tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật

Vấn đề nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật không phải là công việc mới mẻ, trái lại đây là việc đã nói nhiều, làm nhiều. Tuy nhiên, điểm yếu và thiếu là còn ít có nghiên cứu, tổng kết đánh giá thực tiễn một cách cơ bản và có hệ thống để trên cơ sở đó sửa đổi, bổ sung chính sách, cơ chế thực hiện.

Chính vì vậy, tổ chức tổng kết đánh giá thực tiễn việc nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật phải trở thành một trong những nhiệm vụ quan trọng và cơ bản của các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân ở mỗi cấp, nhất là cấp cơ sở. Quá trình vừa làm vừa tổng kết đánh giá thực tiễn, chủ không đợi đến khi xây dựng được một hệ thống pháp luật hoàn chỉnh mới tổ chức tổng kết, đánh giá.

Trên cơ sở tổng kết đánh giá thực tiễn, cần tổ chức rà soát lại hệ thống các văn bản pháp luật đã ban hành trực tiếp và liên quan đến việc tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật. Các văn bản chưa hợp lý cần có sự sửa chữa, bổ sung; các vấn đề mới nảy sinh cần ban hành văn bản mới thì phải xúc tiến ban hành văn bản mới. Cái đích hướng tới vẫn là, làm sao phát huy được quyền làm chủ, tính tự giác, tinh thần và ý thức trách nhiệm của các tầng lớp nhân dân đối với công tác xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật.

Để việc tổng kết, đánh giá thực tiễn việc nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật được sâu sát, có thực chất và là cơ sở cho việc đề ra các giải pháp khắc phục những mặt còn yếu kém, công tác tổng kết đánh giá thực tiễn cần được tiến hành theo từng ngành, tổ

chức, lĩnh vực liên quan đến phạm vi phụ trách, tránh tổng kết, đánh giá chung chung, không có trọng tâm, trọng điểm, không gắn với yêu cầu đổi mới công tác tư pháp, mở rộng và phát huy dân chủ...

Trọng tâm tổng kết, đánh giá thực tiễn phải hướng về địa phương, cơ sở, cụ thể là các khu dân cư, cộng đồng dân cư, là nơi diễn ra mọi hoạt động của đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội, của việc tổ chức và thực thi chính sách pháp luật gắn với đông đảo mọi tầng lớp dân cư trong xã hội. Mỗi cấp ủy đảng, tổ chức chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân khi thực hành tổng kết, đánh giá thực tiễn, ngoài sự chủ động, sáng tạo của tổ chức, đơn vị mình cần phải thu hút được sự tham gia tích cực của quần chúng nhân dân, khơi gợi để quần chúng nhân dân có nhiều ý kiến, sáng kiến đóng góp.

Cần tạo lập được cơ chế, quy chế để nhân dân có thể tham gia tích cực xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật. Điều đó có nghĩa là, trên cơ sở chủ trương, chính sách, trong khuôn khổ pháp luật nhà nước và các quy định của địa phương, mỗi cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân cần có sự bàn bạc thống nhất để tạo lập cơ chế tốt nhất cho việc nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật.

Cơ chế là cách thức mà theo đó một quá trình được thực hiện. Theo đó, cơ chế để nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật cũng là cách thức, cung cách, quy trình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật từ khâu đầu tuyên truyền, vận động, thu thập thông tin đến xử lý thông tin, tổng hợp báo cáo, sửa chữa bổ sung văn bản, xây dựng văn bản mới, đưa ý kiến, kiến nghị trở lại với hoạt động thực tiễn...

Có cơ chế chung với tư cách toàn cục, hệ thống và có cơ chế riêng đối với từng cung đoạn, lĩnh vực, địa phương cơ sở. Yêu cầu đặt ra là, mỗi địa phương cơ sở căn cứ vào đặc điểm, điều kiện của mình có thể tạo lập cơ chế giúp cho việc huy động tốt nhất, lôi cuốn ngay một đồng đảo quần chúng nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật.

3. Xây dựng các mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật

Công tác tổng kết, đánh giá thực tiễn gắn liền với xây dựng các mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật đang là một trong những khâu yếu trong công tác xây dựng và thực hiện pháp luật ở nước ta. Nhiều năm qua, đặc biệt qua gần 35 năm đổi mới, trong lĩnh vực xây dựng, củng cố nhà nước nói chung, xây dựng và thực hiện pháp luật nói riêng đã thu được nhiều kết quả tốt đẹp. Từ thực tiễn sinh động đó, bên cạnh có nhiều kinh nghiệm quý cần tổng kết, đánh giá, phải kể đến việc xuất hiện nhiều mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật. Tuy nhiên, điều đáng nói là, hầu hết các mô hình, điển hình tiên tiến ở nước ta đã không được tổng kết đến nơi, đến chốn. Từ không tổng kết đến nơi, đến chốn nên cũng không phát huy, nhân rộng được trong thực tiễn. Đây rõ ràng là khâu yếu cần sớm được khắc phục.

Mô hình, điển hình tiên tiến tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật là những dạng thức tổ chức theo một cách riêng nào đó tùy thuộc vào điều kiện, đặc điểm địa phương cơ sở nhằm tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật đem lại hiệu quả. Thông thường khi nói đến mô hình, điển hình là nói tới tính hiệu quả, sự

ích lợi, sự gương mẫu vượt trội của nó mà có thể học tập, làm theo. Trong điều kiện hiện nay ở nước ta, với yêu cầu đa dạng hóa các hình thức nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật cần thiết phải xây dựng để có các mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật làm cơ sở cho việc học tập và nhân rộng trong thực tế. Ngoài trừ trường hợp có những mô hình, điển hình tiên tiến tự phát mang lại hiệu quả thiết thực, cần có định hướng xây dựng mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật. Trong thời gian qua đã xuất hiện nhiều điển hình về thực hiện quy chế dân chủ cơ sở như ở Thái Bình, Điện Biên, Ninh Bình.

Xuất phát từ yêu cầu của việc xây dựng và thực thi pháp luật, từ đặc điểm, điều kiện thực tế địa phương cơ sở, cần có định hướng xây dựng nhiều loại mô hình nhằm phát huy được nhiều nhất, tốt nhất các tầng lớp nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật. Chẳng hạn, mô hình nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách pháp luật thông qua các đoàn thể, tổ chức xã hội; theo các câu lạc bộ; theo sinh hoạt nhóm sở thích, nghề nghiệp v.v..

Điều quan trọng là, xây dựng được mô hình, điển hình rồi phải nhân rộng được mô hình, điển hình trong thực tế. Muốn nhân rộng được mô hình, điển hình phải thực hiện thật tốt công tác tổng kết, đánh giá thực tiễn, có sự lãnh đạo, chỉ đạo tập trung thống nhất. Mỗi dạng thức mô hình, điển hình tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật nên gắn với một chủ thể nhất định là các tổ chức chính trị - xã hội, các đoàn thể nhằm tăng cường trách nhiệm, khả năng bám sát và thực hiện việc nhân rộng được mô hình, điển hình trong thực tiễn.

4. Tăng cường vai trò, trách nhiệm của cả hệ thống chính trị trong vận động, tổ chức cho nhân dân tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật

Một trong những yêu cầu đặt ra của xây dựng đổi mới hệ thống chính trị đã được Đại hội XII của Đảng xác định là, tiếp tục xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền XHCN. Muốn xây dựng và hoàn thiện được nhà nước pháp quyền XHCN phải bảo đảm được các nguyên tắc cơ bản: quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân, là hoàn thiện hệ thống pháp luật, tăng tính cụ thể, tính khả thi trong các văn bản pháp luật...

Cần bảo đảm sự lãnh đạo tập trung thống nhất của Đảng trong chính thể quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, trong đó có tập trung xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật, thu hút và phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong xây dựng nhà nước, trong đó có xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật.

Hệ thống tổ chức đảng các địa phương cơ sở theo chức năng, nhiệm vụ của mình phải lãnh đạo các cấp chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân thực hiện thật tốt các yêu cầu của việc tổ chức các hình thức nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật. Đây phải được xem là một trong những nhiệm vụ chính trị trong công tác lãnh đạo của Đảng.

Mỗi đảng viên là tế bào của Đảng phải thực sự gương mẫu là tấm gương sáng cho quần chúng noi theo về chấp hành pháp luật; tuyên truyền, vận động quần chúng nhân dân chấp hành pháp luật. Đảng viên phải có trách nhiệm gần gũi nhân dân, lắng nghe ý kiến, tâm tư, nguyện vọng nhân dân, trong đó có các ý kiến tham gia về xây dựng và thực thi pháp luật nhằm phản ánh lại với cấp bộ đảng, chính

quyền giúp cho việc xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật ngày một hoàn chỉnh, có hiệu quả thực tế.

- Bộ máy chính quyền các cấp chính là các cơ quan triển khai thực thi pháp luật trong thực tế có vai trò hết sức quan trọng. Pháp luật nhà nước thực hiện đến đâu, tốt hay xấu, việc tập hợp ý kiến nhân dân tham gia xây dựng và thực thi pháp luật nhiều hay ít, bảo đảm có chất lượng hay không có chất lượng, phần lớn phụ thuộc ở bộ máy chính quyền, nhất là bộ máy chính quyền cấp cơ sở.

Với chức năng, nhiệm vụ thực hiện quản lý xã hội trên địa bàn, tùy theo yêu cầu đòi hỏi của công tác xây dựng và thực thi pháp luật, theo đặc điểm, điều kiện từng địa phương cơ sở mà mỗi cấp chính quyền chủ động có kế hoạch thực hiện triển khai công tác xây dựng và thực thi chính sách pháp luật. Điều cơ bản và cốt yếu là, phải lôi cuốn được sự tham gia của đông đảo các tầng lớp nhân dân trên địa bàn quản lý thực hiện nghiêm pháp luật nhà nước, các quy định của địa phương. Song song với việc quản lý, duy trì việc tuân thủ và chấp hành pháp luật của nhân dân, mỗi cấp chính quyền còn có trách nhiệm thu thập được ý kiến đóng góp của nhân dân để giúp cho công tác xây dựng pháp luật và trực tiếp ngay với thực thi chính sách, pháp luật tại địa phương cơ sở mình.

Mỗi cấp chính quyền cơ sở xã, phường, thị trấn phải đặc biệt quan tâm chăm lo củng cố các khu dân cư, cộng đồng dân cư nhằm duy trì thực hiện pháp luật cũng như tập hợp được các ý kiến đóng góp của người dân đối với xây dựng và thực thi pháp luật. Các khu dân cư, cộng đồng dân cư ở nước ta không phải là một cấp chính quyền theo phân cấp quản lý hành chính, song khu dân cư, cộng đồng dân cư lại có vị trí và vai trò rất quan trọng, do đây là nơi trực tiếp

diễn ra các hoạt động lao động sản xuất và sinh hoạt văn hóa tinh thần của đồng bào dân cư... nên mỗi cấp chính quyền cơ sở xã càng phải quan tâm chăm lo củng cố khu dân cư, cộng đồng dân cư.

- Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể nhân dân các cấp có vị trí, vai trò rất quan trọng trong việc tuyên truyền, vận động, tập hợp các tầng lớp nhân dân trong xã hội tham gia xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thực hiện tốt theo chức năng, nhiệm vụ của mình trong công tác tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; thực hiện công tác giám sát chính quyền; tổ chức và thực hiện các phong trào thi đua yêu nước... về thực chất đều có quan hệ và tác động đến việc xây dựng và thực thi pháp luật.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là cơ sở của chính quyền nhân dân, phải làm tốt nhiệm vụ tham gia xây dựng bộ máy nhà nước trên tất cả các bình diện, trong đó có việc lôi cuốn sự tham gia đồng bào quần chúng nhân dân xây dựng và thực thi pháp luật. Với lợi thế của mình là tổ chức liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện tập hợp đồng bào, rộng rãi các giai cấp, tầng lớp xã hội, các dân tộc, các tôn giáo, người Việt Nam ở trong nước và người Việt Nam đang sinh sống, làm việc ở nước ngoài, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam hoàn toàn có đủ uy tín, vị thế làm công tác tuyên truyền, vận động, đoàn kết các tầng lớp nhân dân tham gia xây dựng nhà nước, quản lý xã hội mà xây dựng và thực thi pháp luật là một trong những nhiệm vụ quan trọng của nó. Do có hệ thống chân rết xuống tận các thôn, làng, ấp, bản, khu phố, cụ thể là có hệ thống Ban Công tác Mặt trận ở các khu dân cư, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc các cấp, các Ban Công tác Mặt trận

có thể phối hợp thống nhất hành động với các tổ chức thành viên Mặt trận, phối hợp với các tổ chức đoàn thể, hội, với các cấp chính quyền tổ chức được nhiều hoạt động giúp cho công tác xây dựng và thực thi pháp luật, như: thực hiện tuyên truyền, vận động các tầng lớp nhân dân; tổ chức các phong trào, cuộc vận động thi đua yêu nước để gắn vào đó các nội dung tuyên truyền và thực thi pháp luật (cuộc vận động "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá ở khu dân cư", trong 6 nội dung có nội dung về tuyên truyền, thực hiện pháp luật); tập hợp, tổng hợp ý kiến nhân dân để báo cáo trong các kỳ họp Quốc hội, họp Hội đồng nhân dân các cấp; phối hợp tổ chức thực hiện việc tiếp xúc cử tri cho các đoàn đại biểu Quốc hội; xây dựng và thực hiện các hương ước, quy ước; thực hiện xây dựng xã hội tự quản □

Tài liệu tham khảo:

1. Vũ Hoàng Công: *Xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa trong điều kiện nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*, Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2009.
2. Hồ Chí Minh: *Nhà nước và pháp luật*, Nxb Pháp lý, Hà Nội, 1985.
3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*. t.5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996.
4. *Các văn kiện của Đảng và Nhà nước về Quy chế dân chủ ở cơ sở*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004.
5. Vũ Thị Loan: *Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng trong bầu cử cơ quan dân cử ở nước ta*, Tạp chí *Cộng sản* số 4 năm 2004.
6. Trần Thị Nguyệt: *Vai trò của ý thức pháp luật đối với hoạt động xây dựng và thực hiện pháp luật*, Tạp chí *Nhà nước và Pháp luật* số 8 năm 2005.